

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO

IZBA KARNA

Zbiór urzędowy
tłoczony z polecenia
Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego

11–12
2021

**ZBIÓR URZĘDOWY
TŁOCZONY Z POLECENIA
PIERWSZEGO PREZESA SĄDU NAJWYŻSZEGO**

**11–12
2021**

Opracowane do druku
przez Kolegium Redakcyjne Izby Karnej Sądu Najwyższego
na podstawie Zarządzenia Nr 48 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego
z dnia 2 grudnia 1996 r. w sprawie ogłaszania uchwał i orzeczeń
Sądu Najwyższego w Zbiorze Urzędowym

Treść:

I. Zbiór orzeczeń	str.	1
II. Skorowidz artykułowy	str.	64
III. Skorowidz przedmiotowy	str.	65
IV. Wykaz orzeczeń	str.	67

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl
czasopisma@wolterskluwer.pl
nr infolinii 801 044 545, prenumerata@wolterskluwer.pl
Skład i łamanie: Master, Łódź

ISSN 2545-2436

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO IZBA KARNA

Rok 2021 – Numer 11–12

I

42

UCHWAŁA Z DNIA 13 PAŹDZIERNIKA 2021 R.,
I KZP 1/21

1. Przepis art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2020 r., poz. 971) musi być interpretowany w sposób ścisły i uwzględniający gwarancyjną funkcję tego przepisu.

2. Środki zgromadzone na rachunku bankowym nie mają cech dowodu rzeczowego w rozumieniu art. 86 ust. 13 cytowanej wyżej ustawy, gdyż nie istnieją jako rzeczy, a są wyłącznie zapisami w systemie informatycznym.

Przewodniczący: sędzia SN M. Gierszon.

Sędziowie SN: J. Grubba (sprawozdawca), D. Kala.

Prokurator Prokuratury Krajowej: M. Kozłowska.

Sąd Najwyższy w sprawie L. Y. i C. Sp. z o.o. po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 października 2021 r., przekazanego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Rejonowy dla W. – Ś. we W., postanowieniem z dnia 10 grudnia 2020 r., zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy przepis art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2020 r., poz. 971):

- musi być interpretowany w sposób ścisły, przy uwzględnieniu przedstawionych właściwości dowodów rzeczowych oraz przy założeniu gwarancyjnej funkcji tego przepisu?
- a co za tym idzie, czy sześciomiesięczny okres blokady rachunku, o jakim mowa w ww. przepisie służy temu, aby prokurator ustalił, czy doszło do popełnienia przestępstwa i przedstawił zarzuty jego popełnienia oraz aby, w konsekwencji powyższego, środki pieniężne na rachunku objętym postanowieniem prokuratora o jego blokadzie mogłyby się stać przedmiotem zabezpieczenia majątkowego w trybie art. 291 k.p.k.?

czy też alternatywnie:

- przepis art. 86 ust. 13 cytowanej ustawy pozwala na przyjęcie, że ustawodawca w żadnym razie nie sformułował wymogu przejścia postępowania w fazę *in personam* jako jedynej możliwości dalszego wykorzystania pieniędzy pochodzących z blokady rachunku bankowego?
- jeżeli przyjąć, że ustawodawca wyraził zgodę na uznanie tych środków pieniężnych za dowody rzeczowe, to czy należy konsekwentnie uznać, iż wydanie postanowienia takiego, jak zaskarżone, jest możliwe również w sytuacji, gdy sprawa znajduje się w fazie *in rem*, zaś prokurator zyskuje uprawnienie do prowadzenia śledztwa przez okres przekraczający sześciomiesięczny termin, o jakim mowa w art. 86 ust. 13 oraz odpowiednio art. 89 ust. 7 cytowanej wyżej ustawy bez konieczności postawienia komunikolwiek zarzutów i przejścia do fazy *in personam*, a wskazane przepisy nie mają charakteru gwarancyjnego wobec osób, których środki zostały zablokowane zaskarżonym postanowieniem o dowodach rzeczowych?”

podjął uchwałę jak wyżej.

Uzasadnienie

Postawione w niniejszej sprawie zagadnienie prawne wyłoniło się na tle następującego stanu faktycznego:

Prokurator Prokuratury Okręgowej we W. postanowieniem z dnia 7 października 2020 r. na podstawie art. 217 § 1 k.p.k., art. 228 § 1 i 2 k.p.k., art. 230 k.p.k. i art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2020 r., poz. 971) uznał w sprawie o sygn. akt (...) za dowody rzeczowe:

- 1) pieniądze w kwocie 52 649,33 euro na rachunku bankowym prowadzonym przez Santander Bank Polska S.A. dla C. Sp. z o.o.,
- 2) pieniądze w kwocie 83 197,17 zł na rachunku bankowym prowadzonym przez Santander Bank Polska S.A. dla C. Sp. z o.o.,
- 3) pieniądze w kwocie 34 348,15 euro na rachunku bankowym prowadzonym przez Santander Bank Polska S.A. dla L. Y.,
- 4) pieniądze w kwocie 198 505,37 CHF na rachunku bankowym prowadzonym przez Santander Bank Polska S.A. dla L. Y.

Kwoty w euro i PLN nakazano przelać na konto sum depozytowych Prokuratury Okręgowej, zaś w CHF pozostawiono na koncie w Santander Bank.

Postanowieniem z dnia 8 października 2020 r. prokurator zmienił swoje wcześniejsze orzeczenie w ten sposób, że w stosunku do przedmiotowych CHF wskazał inny numer rachunku bankowego w Santander Bank.

Zażalenie na postanowienie z dnia 7 października 2020 r. złożyli Y. L. i C. Sp. z o.o., wskazując na obrazę prawa procesowego, tj. art. 217 § 1 k.p.k. i art. 291 k.p.k., poprzez uznanie za dowód rzeczowy środków pieniężnych zgromadzonych w banku i nakazanie przelania ich na konto prokuratury.

Sąd Rejonowy dla W. – Ś. we W., jako w tym wypadku właściwy sąd odwoławczy, uznał, że podczas rozpoznawania sprawy wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, które

w postanowieniu z dnia 10 grudnia 2020 r. sformułował w postaci przytoczonego wyżej pytania.

Prokuratura Krajowa nadesłała w niniejszej sprawie pisemne stanowisko, w którym wniosła o odmowę podjęcia uchwały, gdyż w materii tej, poza jednym odosobnionym rozstrzygnięciem, nie ma rozbieżności w praktyce orzeczniczej sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W istocie, sposób sformułowania rozpoznawanego pytania mógłby wskazywać na to, za jaką wersją odpowiedzi opowiada się pytający. Wypada zatem stwierdzić, po pierwsze, że gdyby tak było, to występowanie z przytoczonym wyżej pytaniem byłoby zbędne, a Sąd powinien skorzystać z przysługującej mu samodzielności rozstrzygania spraw, która również przecież rozciąga się na sferę wykładni przepisów. Po drugie zaś, że ta domniemywana przez Sąd Najwyższy interpretacja omawianego zagadnienia prawnego, za którą zdaje się opowiadać pytający, jest właściwa.

Powyższe nie zwalnia jednak Sądu Najwyższego od szerszego ustosunkowania się do zadanego pytania.

W doktrynie i orzecznictwie (por. R. A. Stefański, *Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych*, Kraków 2001, s. 264–299 i podane tam orzecznictwo) utrwalony jest pogląd, że wystąpienie z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego w trybie art. 441 k.p.k. jest możliwe, jeśli spełnione zostały następujące warunki:

1. w postępowaniu odwoławczym wyłoniło się „zagadnienie prawne”, czyli istotny problem interpretacyjny, a więc taki, który dotyczy przepisu rozbieżnie interpretowanego w praktyce sądowej lub przepisu o wadliwej redakcji albo niejasno sformułowanego, dającego możliwość różnych przeciwstawnych interpretacji;
2. zagadnienie to wymaga „zasadniczej wykładni ustawy”, czyli przeciwdziałania rozbieżnościom interpretacyjnym, już zaistniałym w orzecznictwie, bądź mogącym – z uwagi np. na istotne różnice poglądów doktryny – w nim zaistnieć, które to rozbieżności są niekorzystne dla prawidłowego funkcjonowania prawa w praktyce;

3. pojawiło się ono „przy rozpoznawaniu środka odwoławczego”, a więc jest powiązane z konkretną sprawą i to w taki sposób, że od rozstrzygnięcia tego zagadnienia prawnego zależy rozstrzygnięcie danej sprawy.

Tak więc, choć pewne wątpliwości nasuwa to, czy pytający Sąd rzeczywiście nie był w stanie samodzielnie wyjaśnić omawianego zagadnienia prawnego, uznając że przepis ustawy mający zastosowanie w niniejszej sprawie wymaga zasadniczej wykładni (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 1996 r., I KZP 24/96, OSNKW 1997, z. 1–2, poz. 7), to ostatecznie stwierdzić trzeba, iż co do naruszenia owej samodzielności, nie należy snuć zbyt daleko idących domniekań, a deklaracja Sądu o potrzebie zwrócenia się do Sądu Najwyższego o dokonanie zasadniczej wykładni na tle rodzących się wątpliwości interpretacyjnych jest jednoznaczna.

Bezspornie podkreślić należy też, że rozbieżności poglądów przedstawianych w omawianej sferze, pomiędzy sądami powszechnymi – choćby w takim zakresie, jaki pytający przytacza w uzasadnieniu swego orzeczenia, a także z poglądami doktryny procesu karnego, gdzie dominuje odmienny pogląd niż prezentowany przez prokuraturę – są niekorzystne dla prawidłowego funkcjonowania prawa w praktyce.

Bezsporne jest zaś to, że z pytaniem zwrócił się Sąd Odwoławczy i że rozstrzygnięcie sprawy zależy od rozstrzygnięcia postawionego zagadnienia.

Stąd potrzeba udzielenia odpowiedzi na zadane pytanie i podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały.

Kluczowe, w ocenie Sądu Najwyższego, dla omawianej kwestii są dwa zagadnienia:

- analiza charakteru przepisu art. 86 ust. 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1132 ze zm.), prowadząca do uzyskania odpowiedzi na pytanie, czy wskazany w nim termin ma charakter gwarancyjny i na rzecz kogo owe gwarancje mają „działać”,
- odpowiedź na pytanie, czym w procesie karnym jest „dowód rzeczowy”.

Rozważania nad pierwszą ze wskazanych kwestii wypada zacząć od prześledzenia procedury blokowania rachunku bankowego przewidzia-